

זיבה (134) "הלכות למשה מסיני" נינהו? והלא הני קראי נינהו דבר זה מן הפסוקים הוא נלמד!

דתניא: (135) יכול הרואה דם בג' ימים בתחילת ימי נדה כשהם רציפים — תהא זבה, ותצטרך למנות ז' נקיים ולהביא קרבן.

ומה אני מקיים את הפרשה הראשונה האמורה בנדה: "אשה כי תחיה זבה — דם יהיה זובה", שאינה צריכה למנות ז' נקיים ואינה חייבת בקרבן — ברואה יום אחד בלבד. אבל אם תראה ג' ימים בימי נדתה יהיה דינה כדין זבה שחייבת למנות ז' נקיים ולהביא קרבן.

עג-א תלמוד לומר בפרשה השניה העוסקת בזבה "בלא עת נדתה" דמשמע שהכתוב מדבר באשה הרואה שלשה ימים אחרי ימי נדתה סמוך לנדתה, והיינו בימים שמיני תשיעי ועשירי אחרי תחילת ימי נדתה (136).

ואין לי אלא סמוך לנדתה — מופלג לנדתה

רחוק מסיום נדתה יום אחד, מניין? והיינו שראתה ביום ט' וביום י' וביום י"א אחר תחילת נדתה.

תלמוד לומר: "או כי תזוב על נדתה".

ואין לי אלא מופלג יום אחד, מניין לרבות מופלג שנים (137), שלשה, ארבעה, חמשה, ששה, ושבעה, שמונה, תשעה, עשרה. מניין?

אמרת, מה מצינו ביום הרביעי שלאחר שבעת ימי נדה — שראוי לספירה של ז' נקיים, כשראתה בשלשת הימים הסמוכים לימי הנדה, וראוי לזיבה, מריבוי הכתוב, "או כי תזוב" שאם ראתה מופלג יום א' מנדתה — והיינו יום שני ושלישי ורביעי שאחר ימי נדתה שנעשית בזה זבה גדולה.

אף אני אביא העשירי — שראוי לספירה של ז' נקיים, וראוי לזיבה.

ומניין לרבות אחד עשר שאינו נספר ב"שבעת הימים הנקיים" כשרואה סמוך

של זו לספור שבעה ימים נקיים מיום הפסקת זוב הדם מגופה, ולאחר מכן להביא קרבן ביום השמיני [ואין הבאת הקרבנות מעכבת מלהטהר לבעלה אלא רק לגבי כניסה למקדש ואכילת קדשים] ובברייתא זו דנה הגמרא על האופן בו דברה התורה בפרשה השניה שמתחייבת היא לספור שבעה נקיים, ולהביא בסיומם קרבן.

136. שזמן ימי נדתה נמשך עד סוף "טומאת הנדה" — והיינו שבעה ימים מהזמן שהחלה לראות בו.

137. כתבו התוס': מה שנקטה הגמרא כאן "שנים" אינו בדקדוק, משום ש"שנים" היינו מופלג יום אחד מנדתה. שאי אפשר לומר

שמאחר שידעינן מהלכה למשה מסיני את דין יום האחד עשרה ממילא שמענו שישנם אחד עשר יום בין נדה לנדה, ואין צריך ללמוד זאת מהפסוקים.

134. עיין בהערה הקודמת.

135. בתורה [ויקרא ט"ו י"ט-ל"ג] יש שתי פרשיות העוסקות באשה שדם זב ממקורה. הפרשה הראשונה עוסקת באשה אשר דם זב מגופה בלא לציין שנעשה הדבר בעיתוי או באופן מיוחד, וזו דינה שטמאה שבעה ימים, ואחר כך טובלת וטהורה.

ואילו הפרשה השניה עוסקת באשה אשר דמה זב "ימים רבים", "בלא עת נדתה", ודינה

לנדתה — תלמוד לומר: "בלא עת נדתה" — ואפילו מופלג הרבה מימי נדתה!

יכול שאני מרבה אף שנים עשר?

אמרת: לאו.

ומה ראית לרבות אחד עשר ולהוציא שנים עשר?

מרבה אני אחד עשר — שראוי לספירת "או כי תזוב". שהרי כשהתרבה היום הרביעי אחר ימי נדה לזיבה התרבה אז גם יום י"א לספירת ז' נקיים.

ומוציא אני י"ב — שאין ראוי לספירת ז' נקיים של "או כי תזוב".

ואין לי זבה הרואה דם אלא שלשה ימים, שני ימים מנין — תלמוד לומר "ימי" (138).

יום אחד מנין — תלמוד לומר "כל ימי". "טמאה" — מלמד שמטמאה את בועלה, בראיית יום אחד בלבד, כנדה.

"היא" — היא מטמאה את בועלה, ואין הזב מטמא מה שהוא בועל.

ומסבירה הגמרא את הטעם שהוצרכנו למיעוט זה:

והלא דין [קל וחומר] הוא: ומה היא, זבה, שאינה דומה לזב וטומאתה קלה, שאינה

מטמאה בשלש ראיות כבשלש ימים, והיינו, שצריכה לראות שלש ראיות בשלשה ימים חלוקים כדי להעשות לזבה גדולה, מטמאה את בועלה.

הוא, הזב, שמטמא בשלש ראיות (139) אפילו ביום אחד, כבשלשה ימים — אינו דין שמטמא מה שהוא בועל?

תלמוד לומר: "היא" — היא מטמאה את בועלה, ואין הזב מטמא מה שהוא בועל.

ומנין שהיא עושה משכב ומושב?

ת"ל "כמשכב נדתה".

ואין לי שתעשה טומאת משכב ומושב אלא זבה הרואה שלשה ימים. זבה קטנה הרואה רק שני ימים מנין שתעשה טומאת משכב ומושב?

תלמוד לומר "ימי".

יום אחד מנין.

תלמוד לומר "כל ימי".

ומנין שסופרת אחד לאחד ששומרת יום כנגד יום?

תלמוד לומר "יהיה לה". הוסיף לה הכתוב "היה נוספת" — דהיינו דין נפרד מזבה גדולה בשימור — שאינה משמרת שבעה

זוב טומאתה כימי נדתה תהיה טמאה היא" — ולמדה הגמרא שתיבת "ימי" מלמדת שאפילו ראתה ב' ימים [שמיעוט רבים — שנים] הרי זו טמאה.

139. עיין מה שנכתוב בהערה הבאה.

ששנים היינו מופלג שניים [והוא היום השלישי], שאם כן, המשך דברי הגמרא "עשירי" היינו מופלג עשרה [והוא יום האחד עשר]. ואם כן, אין מקום להמשך דברי הגמרא "ומנין לרבות אחד עשר".

138. לשון הכתוב הוא [שם ט"ו כ"ה] "כל ימי

ימים נקיים אלא שומרת יום כנגד יום.

למשה מסיני.

יכול תספור שבעה לשנים?

ודין הוא: ומה הוא, הזב שטומאתו קלה, שאין סופר אחד לאחד — סופר שבעה לשנים ראיות בשני ימים.

אמר ליה רב שמעיה לרבי אבא: כיון שלשון הכתוב בטומאת זבה "ואשה כי יזוב דמה ימים רבים", אם כן אימא, אם ראתה ביממא — תהוי זבה, אך אם ראתה בליליא — תהוי נדה!

היא, שטומאתה חמורה, שסופרת אחד לאחד — אינו דין שתספור שבעה לשנים? (140)(141)

אמר ליה: עלך אמר קרא "על נדתה" — סמוך לנדתה! והוא ליל שמיני, שהרי כלים שבעת ימי הנדות בסוף היום השביעי.

תלמוד לומר: "יהיה לה" — אינה סופרת אלא יומה.

סמוך לנדתה אימת הוי — בליליא, וקא קרי לה זבה.

ומסיימת הגמרא את קושייתה מלעיל שמוכח שאין הלימוד על אחד עשר הימים שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני אלא אלמא, קראי נינהו!

תנא דבי אליהו: כל השונה הלכות בכל יום — מוכטח לו שהוא בן העולם הבא.

מתרצת הגמרא: לרבי עקיבא — קראי לומדים הלכה זו ממשמעות הפסוקים.

שנאמר "הליכות עולם לו" — אל תקרי הליכות, אלא הלכות! שהם משנה וברייתא והלכה למשה מסיני.

לרבי אלעזר בן עזריה — הלכתא — הלכה

הדרן עלך תינוקת

וסליקא לה מסכת נדה

ובספר "קרבן אהרן" הקשה על גירסא זו, מדוע לא גרסו כגירסת הש"ס לפנינו, שמקל וחומר זה היה אפשר לרבות עד שבעה ימים נקיים? ובספר "חכמת בצלאל" יישב קושיא זו שכלל היא בידינו, "כל דין שאתה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל, אינו דין". והיינו, שאין לדון קל וחומר להחמיר במקום החמור אם חומרא זו יש בסופה קולא. ולפיכך כתב, שלדעת הרי"ף והרא"ש אין לדון שהרואה יומיים תתחייב שבעה נקיים, משום שהלכה היא שאין זבה [הגדולה] חוזרת לימי נדתה עד שתספור שבעה נקיים [לדעת רוב הראשונים]. ולפיכך, אילו היינו מחמירים על הרואה יומיים לשבת

140. התוספות [ד"ה היא] הקשו שאפשר לפרוך ק"ו זה בטענה שאין טומאת הזבה חמורה משל הזב שאדרבה הזב חמור שמטמא ב"ראיות כבימים" וכדאמרינן לעיל. [וכמו כן יש להקשות על הגמרא לעיל שהוכיחה שהזב חמור והלא מצינו דברים שהזב קל בהן [כגון שאינו מטמא אם ראה באונס]. מה שאין כן הזבה, ולפיכך כתבו התוס' שאין לימודי ק"ו אלו ק"ו גמורים אלא "גילוי מילתא בעלמא".

141. בתורת כהנים [פרשת מצורע] הגירסא היא "יכול תספור שנים לשנים". וכן גרס הרי"ף בפ"ב דשבועות, וכן הוא ברא"ש [סימן ד].

שבעה נקיים, נמצא כאן קולא גדולה, וכגון שראתה ביום י' וי"א לימי זיבתה, והחלה לספור שבעה נקיים, וביום השביעי סתרה, וספרה שוב ז' נקיים, ואחר שגמרה שבעת נקיים אלו ראתה דם, שבזה היא חוזרת לימי נדתה, ואפילו תראה כל השבוע דם, טובלת בסוף שבעת הימים, וטהורה. אבל אם לא היינו מחייבים אותה בשבעה נקיים, נמצא שמחויבת לשמור רק יומיים [ולדעת בית הלל מסתבר שאף בזה רק

יום אחד, משום שהי"ב אינו ראוי לזיבה], והדם שראתה בסוף השבעה הרי היא נדה, והג' ימים שראתה דם אחר שבעת הימים הנקיים הרי היא זבה גדולה. נמצא, שאם חייבנו את הזבה הרואה יומיים בשבעה נקיים, הקלנו עליה במצבים מסוימים שאפילו תראה דם ג' ימים לא תהיה זבה, ואילו היתה מחויבת אך יומיים היתה נעשית בראיה זו זבה גדולה.